

Mevrouw Netelenbos, Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend bij de behandeling van het **Verslag van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten over haar werkzaamheden in het jaar 1995**, te weten: - de motie-Poppe/Oedayraj Singh Varma over de rehabilitatie van de heer Wilman (24714, nr. 2).

(Zie vergadering van 27 augustus 1996.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

□

De heer **Van Traa** (PvdA): Voorzitter! De PvdA-fractie meent dat de minister van Binnenlandse Zaken dient te erkennen dat de Binnenlandse veiligheidsdienst grote fouten heeft gemaakt bij het aanleggen van een dossier van de heer Wilman. Die ruiterlijke erkenning dient...

De **voorzitter**: Dit is geen stemverklaring maar een heropening. Een heropening mag, maar dan moeten wij dat later deze middag doen.

De heer **Van Traa** (PvdA): Slechts vanwege het mogelijke verband tussen de hoogte van de schade en

de erkenning op zich die zou kunnen liggen in het woord "rehabilitatie", kunnen wij deze motie niet steunen.

□

De heer **De Graaf** (D66): Voorzitter! De fractie van D66 zal de motie-Poppe/Oedayraj Singh Varma niet steunen. Het is ontegenzeggelijk zo dat de heer Wilman door het handelen van de BVD in het verleden is geschaad in zijn belangen. Maar de regering heeft eerder een gebaar gemaakt door het aanbieden van een al dan niet als symbolisch te beschouwen schadevergoedingsbedrag.

De **voorzitter**: Ook voor u geldt dat een stemverklaring niet meer en niet minder is dan een sobere mededeling waarom men voor of tegen is en bovenal niet polariserend is.

De heer **De Graaf** (D66): Voorzitter! Dit was het eerste argument waarom mijn fractie niet voor deze motie zal zijn.

Een tweede argument is dat vorig jaar bij het BVD-debat in deze zaal uitvoerig over deze zaak is gesproken en dat er toen geen moties zijn ingediend. Er zijn nu geen nieuwe feiten. Er is dan ook geen reden om onze positie te heroverwegen.

□

De heer **Hendriks**: Voorzitter! Ik verklaar van de motie van de leden Poppe en Oedayraj Singh Varma te zullen stemmen. Ik ben namelijk van mening dat wanneer een overheidsinstelling fouten heeft gemaakt, men minstens tot rehabilitatie van de desbetreffende persoon moet overgaan.

In stemming komt de motie-Poppe/Oedayraj Singh Varma (24714, nr. 2).

□

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de SP, de groep-Nijpels, de Unie 55+ en het lid Hendriks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat zij is verworpen.

Ik stel voor, de stukken 24714 voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Uitvoering van richtlijn nr. 94/45/EG van de Raad van de Europese Unie van 22 september 1994 inzake de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers (Wet op de Europese ondernemingsraden (24641))**.

(Zie vergadering van 28 augustus 1996.)

De **voorzitter**: Mij is gevraagd om heropening van de beraadslaging. Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

□

De heer **Middel** (PvdA): Voorzitter! De minister heeft de vorige week een brief toegezegd die ons gisteren heeft bereikt. Naar aanleiding van de inhoud van die brief trek ik het amendement op stuk nr. 21 in.

De **voorzitter**: Aangezien het amendement-Middel (stuk nr. 21) is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De beraadslaging wordt gesloten.

In stemming komt het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 11, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, het AOV, de groep-Nijpels, de Unie 55+, de CD en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd.

Om zeker te zijn van de uitslag stel ik voor, hoofdelijk te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Voor stemmen de leden: Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, O.P.G. Vos, Vonck-Droste, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Weisglas, Van Wingerden, Wolters, Zonneveld, Aiking-van Wageningen, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Blauw, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Bremmer, Bukman, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, Cornielje, Deetman, Van den Doel, Doelman-Pel, Van Erp, Essers, Gabor, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Heerma, Van der Heijden, Hendriks, Hessing, Hillen, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Ten Hoopen, Janmaat, De Jong, H.G.J. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, Korthals, Lansink, Leerkes, Leers, Mateman, Meijer, Mulder-van Dam, Nijpels-Hezemans, Passtoors, Reitsma, Remkes, Van Rey, Rijpstra, Van Rooy, Schuurman, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Van der Stoel en Terpstra.

Tegen stemmen de leden: Van Traa, Valk, Ter Veer, Verspaget, Vliegert, Van der Vlies, Van Vliet, H. Vos, M.B. Vos, Vreeman, Van Walsem, Van Waning, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Ybema, Van Zijl, Van Zuijlen, Adelmund, Augusteijn-Esser, Bakker, Van den Berg, Van den Bos, Van Boxtel, M.M. van der Burg, Crone, Van Dijke, Dijksma, Dijksman, Dittrich, Duivesteijn, Fermina, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Van Heemst, Hoekema, Houda, Huys,

Jeekel, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, De Koning, Lambrechts, Liemburg, Lilipaly, Marijnissen, Middel, Van Middelkoop, Van Nieuwenhoven, Noormannen Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Van 't Riet, Roethof, Rosenmeijer, Rouvoet, Schimmel, Schutte, Sipkes, Stellingwerf, Sterk en Swildens-Rozendaal.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat het amendement met 70 tegen 66 stemmen is aangenomen.

Ik stel vast, dat door de aanneming van dit amendement het andere op stuk nr. 11 voorkomende amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

Artikel 1, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 11, I), wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 2, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 11, II), wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 3 wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Middel (stuk nr. 17, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, GroenLinks, de SP, de groep-Nijpels, de Unie 55+ en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast, dat door de verworping van dit amendement de andere op stuk nr. 17 voorkomende amendementen als verworpen kunnen worden beschouwd.

Lid 1 van artikel 4 wordt zonder stemming aangenomen.

De leden 2 en 3 worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Middel (stuk nr. 18).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, GroenLinks, de SP, de groep-Nijpels en de Unie 55+ voor dit amendement hebben gestemd en

die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Lid 4 wordt zonder stemming aangenomen.

De leden 5 t/m 10 worden zonder stemming aangenomen.

Artikel 4 wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen 5 t/m 9 worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 8, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, D66, de RPF, de SGP, het GPV, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+, de CD en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Ik stel vast, dat door de aanneming van dit amendement het andere op stuk nr. 8 voorkomende amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

In stemming komt het amendement-Middel (stuk nr. 19).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, het GPV, de SGP, de RPF, de VVD, de Unie 55+, GroenLinks en de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Artikel 10, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 8, I) en het amendement-Middel (stuk nr. 19), wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen 11 t/m 16 worden zonder stemming aangenomen.

Artikel 17, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 8, II), wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 18 wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Van Rooy (stuk nr. 25).

Voorzitter

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+, de CD, de VVD, D66, de RPF, de SGP, het GPV, de PvdA en het lid Hendriks voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Lid 1 van artikel 19, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het gewijzigde amendement-Van Rooy (stuk nr. 25), wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 9).

De **voorzitter**: Over dit amendement zal hoofdelijk worden gestemd.

Voor stemmen de leden: Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hooger-vorst, De Hoop Scheffer, Ten Hoopen, Janmaat, De Jong, H.G.J. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, Korthals, Lansink, Leerkes, Leers, Mateman, Mulder-van Dam, Passtoors, Reitsma, Remkes, Van Rey, Rijpstra, Van Rooy, Schuurman, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Van der Stoel, Terpstra, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, O.P.G. Vos, Van der Droste, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Weisglas, Van Wingerden, Wolters, Zonneveld, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Blauw, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Bremmer, Bukman, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, Cornielje, Deetman, Van den Doel, Doelman-Pel, Van Erp, Essers, Gabor, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Heerma, Van der Heijden, Hendriks, Hessing en Hillen.

Tegen stemmen de leden: Hoekema, Houda, Huys, Jeekel, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, De Koning, Lambrechts, Liemburg, Lilipaly, Marijnissen, Meijer, Middel, Van Middelkoop, Van Nieuwenhoven, Nijpels-Hezemans, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Van 't Riet, Roethof, Rosenmüller, Rouvoet, Schimmel, Schutte, Sipkes, Stellingwerf, Sterk, Swildens-Rozendaal, Van Traa, Valk, Ter Veer, Verspaget, Vliegthart, Van der Vlies, Van Vliet, H. Vos, M.B. Vos, Vreeman, Van Walssem, Van Waning, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger,

Ybema, Van Zijl, Van Zuijlen, Adelmund, Aiking-van Wageningen, Augusteijn-Esser, Bakker, Van den Berg, Van den Bos, Van Boxtel, M.M. van der Burg, Crone, Van Dijke, Dijkma, Dijkman, Dittrich, Duivesteijn, Fermina, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf en Van Heemst.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat het amendement met 69 tegen 67 stemmen is verworpen.

In stemming komt het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 12).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+, de CD, de SGP, het GPV, de RPF en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Lid 2, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van der Stoel (stuk nr. 12), wordt zonder stemming aangenomen.

De leden 3 t/m 8 worden zonder stemming aangenomen.

Het gewijzigde artikel 19 wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het nader gewijzigde amendement-Van Rooy (stuk nr. 26, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de CD, de VVD, D66, de SGP, het GPV en het lid Hendriks voor dit nader gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Ik stel vast, dat door de aanneming van dit nader gewijzigde amendement de andere op stuk nr. 26 voorkomende nader gewijzigde amendementen als aangenomen kunnen worden beschouwd.

Lid 1 van artikel 20, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het nader gewijzigde amendement-Van Rooy (stuk nr. 26, I), wordt zonder stemming aangenomen.

Lid 2, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het nader gewijzigde

amendement-Van Rooy (stuk nr. 26, II), wordt zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: Ik stel vast, dat door de aanneming van het nader gewijzigde amendement-Van Rooy (stuk nr. 26, III) een derde lid is toegevoegd.

Het gewijzigde artikel 20 wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen 21 t/m 27 en de bewegreden worden zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van Rooy voor het afleggen van een stemverklaring vooraf.

□

Mevrouw **Van Rooy** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie had zowel schriftelijk bij de voorbereiding van het wetsvoorstel als mondeling tijdens het debat een kritische inbreng, omdat zij van oordeel was dat het wetsvoorstel niet voldoende recht deed aan het evenwicht tussen een effectieve medezeggenschap op Europees niveau en een gelijktijdige waarborging van een goed investeringsklimaat in Nederland. Dat had met name betrekking op de onduidelijkheid van de informatieverschaffing aan de Europese ondernemingsraad.

Door aanvaarding van een reeks van amendementen, met name het amendement op stuk nr. 25 waardoor de bevoegdheid van de Europese ondernemingsraad scherper omschreven wordt en er meer duidelijkheid is over de informatie die verschaft moet worden aan de Europese ondernemingsraad, is ons belangrijkste bezwaar weggenomen. De CDA-fractie zal derhalve voor het wetsvoorstel stemmen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

□

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, GroenLinks, de SP, D66, de RPF, de SGP, het GPV, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV en de Unie 55+ voor het wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige

Voorzitter

fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met de bestuursorganisatie van en medezeggenschap in universiteiten (modernisering universitaire bestuursorganisatie) (24646).

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Lansink** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wie hooggeleerde topbestuurders van Nederlandse universiteiten moet geloven, stelt vast, ook als aanhanger van een soms ander geloof, dat de huidige bestuurlijke organisatie van de instellingen voor wetenschappelijk onderwijs de tand van de volgens Adriaan van der Heijden al langer tandeloze tijd niet meer kan doorstaan. Weliswaar trekt de ene topbestuurder met minister Ritzen meer tanden uit het democratische raderwerk dan de andere, maar de MUB-se hervorming van 1996 ± als ik haar zo mag noemen ± telt toch meer aanhangers dan de democraten van de WUB 1970 voor mogelijk hadden gehouden.

Wanneer publicatie 13 van de Staatsrechtkring model zou staan voor de hele universitaire wereld, zou de tamelijk zelfverzekerde bewindsman nu reeds zijn durf in een heldendicht kunnen vastleggen. Ik kom op dat woord "heldendicht", omdat minister Ritzen in Vrij Nederland van vorige week iets zegt dat ik wel aardig vind en daarom citeer. "Het enige verwijt wat me misschien te maken valt is dat ik teveel durf. Dat ik te overmoedig ben. Maar het kan ook heldendom zijn. Heldendom is overmoed waarvoor je niet wordt gestraft." Aldus de minister. Een mooi citaat, en daarom heb ik woord "heldendicht" gebruikt en zal ik straks van "heldenmoed" spreken.

De genoemde bundel van de Staatsrechtkring bevat drie uitvoerige beschouwingen onder de titel "Een nieuwe universitaire bestuursvorm".

De auteurs zijn Akkermans uit Rotterdam, Cohen uit Maastricht en Donner uit Amsterdam. Zij delen de opvatting dat herziening van het universitaire bestel nodig is, maar verschillen van mening over de uitwerking. Akkermans beperkt zich tot de positie en de rol van de faculteiten en de decanen en geeft geen antwoord op de door hemzelf gestelde vraag: "Rector en decanen: representanten of bestuurders?". Cohen weet daarentegen wel raad met de MUB, het wetsvoorstel Modernisering universitaire bestuursorganisatie. De Limburgse rector, als ik hem zo mag noemen, is niet ongelukkig met het wetsvoorstel en met het professioneel bestuur. De derde topper, Donner van de VU in Amsterdam, uit veel kritiek op de MUB maar vindt wel dat het wetsvoorstel "goed aansluit op de onderling nauwelijks compatibele doelstellingen van overheid, studenten en instellingen zelf". Einde citaat maar gelukkig niet het einde van het debat. De Tweede en de Eerste Kamer hebben het laatste en hopelijk ook consistente en geloofwaardige woord.

De Staatsrechtkring, die ik overigens zeer waardeer, zou in een volgende bundel ook eens niet-bestuurders aan het woord moeten laten: gewone hoogleraren, stafleden, aio's en oio's en studenten, zonder wie geen enkele universiteit bestaansrecht heeft. In die reacties op het wetsvoorstel zouden andere geluiden doorklinken; daar ben ik zeker van. Lees bijvoorbeeld de motie van de universiteitsraad Twente, waarin de bezwaren tegen het wetsvoorstel, ook van de faculteiten, puntig en pittig zijn verwoord. En kijk naar de uitspraken die in Tilburg zijn gedaan. Luister bijvoorbeeld ook naar prof.dr.ir. Jan Koolhaas, hoogleraar bedrijfsleer te Delft, die in Vrij Nederland van 31 augustus, dus ook van vorige week, de regenten van nu en hun MUB te kijk zet als op macht beluste autocraten die geen feeling hebben voor betrokkenheid en medewerking. En prof.ir. Wim van Dinten uit Rotterdam acht de hiërarchische bestuursorganisatie dirigistisch, mechanistisch, strijdig met het karakter van de universiteit en als model in het bedrijfsleven achterhaald. Prof. Roel in 't Veld ± ook niet de eerste de beste, of juist wel ± vindt dat de macht moet worden gespreid.

Minister **Ritzen**: U verwijst naar prof. Van Dinten die stelt dat de MUB geen goed voorbeeld zou zijn voor de organisatie van een bedrijf. Ik ben u daarvoor erkentelijk want de universiteit is geen bedrijf. Vervolgens vraag ik mij af of u hierbij de gedachte heeft dat er in bedrijven voorbeelden te vinden zijn in de WUB.

De heer **Lansink** (CDA): Voorzitter! Natuurlijk kom ik op alle onderdelen en op de hoofdlijn terug, maar ik meende er goed aan te doen dit betoog te beginnen met enkele geluiden uit professorale en andere kringen, waaruit blijkt dat er zeer verschillend wordt gedacht over de weg die wordt gekozen om tot vernieuwing van deze structuur te komen. Natuurlijk kan men op voorhand een vergelijking maken met het bedrijfsleven ± soms zelfs met andere organen, zoals gemeentebesturen ± maar het gaat mij er nu om, aan te geven dat er verschillend over wordt gedacht en dat die verschillen ook terug te voeren zijn op de posities die men bekleedt. De heren Akkermans, Donner en Cohen zijn alledrie topbestuurder. Het zijn goede topbestuurders en ik waardeer ze zeer, maar ik wijs er niettemin op dat mensen die niet in het bestuur actief zijn maar gewoon het werk doen, zoals de hoogleraren, de staven en de studenten, wat anders tegen deze weg aankijken.

Voorzitter! Dit wetsvoorstel wijzigt inderdaad op opzienbarende wijze de universitaire bestuursstructuur zoals die bestaat sinds de wet-Veringa waarmee het medebestuur van staf, personeel en studenten werd ingevoerd. Uit een fax die ik van de LSVB toegezonden kreeg, bleek dat de heer Veringa, de grondlegger van de wet die wij kennelijk nu moeten gaan veranderen, niet kon meedoen aan het debat dat de vorige week in Den Haag werd gevoerd. Aannemend dat deze fax een openbaar stuk is, citeer ik daaruit een uitspraak van de heer Veringa. Hij stelt: "Centraal in de WUB stond en behoort te staan dat ook anderen dan benoemde bestuurders en hoogleraren betrokken behoren te zijn bij het universitaire bestuur." Voorzitter! Ik citeer deze zin omdat indertijd deze betrokkenheid tot medebestuur gestoeld was op principiële overwegingen van gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.